

Ändra de statliga traktamentsreglerna!

Den kraftiga ökningen av affärsresandet de senaste decennierna har ensidigt gynnat dyra och lyxiga hotell på bekostnad av små och billiga. Likaså har resandet tämligen ensidigt gynnat flyget på bekostnad bl a av SJ. Till viss del är utvecklingen ett resultat av stigande standard, men ännu mer betyder de statliga traktamentsreglerna. Deras utformning uppmuntrar ett samhälleligt slöseri i stor skala.

Det statliga natraktamentet är 55 kronor, ett belopp som varit oförändrat i femton år. Den som reser i tjänsten kan välja mellan att ta in på hotell varvid han får de faktiska boendekostnaderna betalda (vanligen 700-800 kr/natt), eller att ordna sin övernattning själv och erhålla det furstliga beloppet av 55 kronor. Inför dessa alternativ väljer majoriteten hotell. Eftersom de faktiska kostnaderna då betalas finns inga incitament att välja ett billigt hotell. Mellan hotellen saknas också incitament till priskonkurrens. Istället konkurrerar man (helt i enlighet med teorin om prisreglerade branscher) med service av olika angelägenhetsgrad. Denna konkurrens har bl a lett till att rökt fårbog och kokt lax numera är normala inslag i den kostnadsfria frukosten på våra hotell.

Motsvarande mekanismer gäller på resandesidan. Den som reser i tjänsten har att välja mellan en ersättning motsvarande det billigaste färdmedlet (oftast järnväg) eller att få de faktiska kostnaderna betalda. I praktiken innebär detta att man väljer mellan tåg och flyg och att man i båda fallen erhåller ersättning för de faktiska kostnaderna. Givetvis väljer man då det

mest bekväma färd sättet, och åter gäller principen att man bortser från resandets kostnadssida. Eftersom kunderna inte ser till priset finns det föga anledning för företagen (i detta fall Linjeflyg och SAS) att göra det samma. Inte heller behöver man konkurrera med service, eftersom bolagen har monopol på de olika rutterna. (Detta förklarar t ex varför de resande måste betala för kaffet på Linjeflyg.) Endast då det gäller det privata resandet måste flygbolagen se till konkurrensen från buss och tåg och mycket riktigt kännetecknas helg- och sommaravgångar av kraftigt sänkta priser.

Traktamentsreglerna leder till att de billiga alternativen för boende och resande trängs ut från marknaden. De små pensionaten läggs ned och SJ drar ner på turtätheten. De stora förlorarna är de som bekostar sitt resande och boende privat.

Det finns ett enkelt sätt att komma till rätta med denna misshushållning. Antag att det statliga natraktamentet höjdes kraftigt, t ex till 400 kr/natt, så att man får välja mellan denna ersättning och de faktiska kostnaderna. Det skulle då löna sig för de resande att ordna sin övernattning hos vänner eller på billiga hotell eftersom detta skulle innebära en personlig förtjänst på några hundralappar. Efterfrågan på billiga övernattningsställen skulle öka kraftigt och hotellen skulle åter tvingas konkurrera med priset.

Låt oss också anta att reseersättningen ändras så att man nu kan välja mellan att ersättas för de faktiska resekostnaderna eller att erhålla

80 procent av flygpriset. Många skulle naturligtvis fortfarande välja flyget, men en stor del skulle förmodligen övergå till tåg och byta lite bekvämlighet (och tid) mot en pekuniär vinst. På vissa sträckor skulle effekten bli betydande. På t ex sträckan Sundsvall - Stockholm kan resande välja mellan flyg som med anslutning tar ca 4 tim ToR, och tåg som tar ca 9 tim ToR. Prisskillnaden mellan dessa alternativ är ca 900 kr varför en resande skulle göra en vinst på kanske 700-800 kr om han/hon valde tåget. Konkurrensen mellan järnvägen och flyget skulle öka med åtföljande förbättringar av turtäthet och service.

Enkla förändringar av traktamentsreglerna skulle således innebära betydande förbättringar för resande och

tillfälligt boende. De som reser i tjänsten skulle få en ökad valfrihet.

De som reser privat skulle möta ett större utbud av billiga alternativ. Arbetsgivarnas faktiska kostnad för affärsresor skulle minska och den samhällsekonomiska effektiviteten generellt sett öka. Ägare till lyxhotell liksom Linjeflyg och SAS skulle förlora, åtminstone kortsiktigt. Det är också möjligt att förändringen skulle inbjuda till ett ökat fusk, men detta väger troligen lätt mot reformens fördelar.

En skattereform med bara vinnare! Kommer den manne med i den stora skatteförändring vars nödvändighet alla nu syns eniga om?

SÖREN WIBE